

En tung dyne af frygt har lagt sig over Vesten og sat livet i dvale. Mens Europa er for uambitiøs og pessimistisk, **dundrer Asien frem i håb**. Konsekvenserne er enorme, og snart betyder 'brain drain' hjerneflugt fra Vesten, hvis ikke vi genvinder håbet.

Sådan lyder analysen fra den skarpe franske politolog DOMINIQUE MOÏSI.

“**Kinesernes drøm** er at
forbruge som os.
Vores mareridt er at
arbejde som dem.”

Af CAMILLA MEHLSEN

Håb, frygt og ydmygelse er normalt følelser, vi tildeler det enkelte menneske, ikke abstrakte størrelser som politik og nationer. Men står det til den franske politolog Dominique Moïsi, er det netop sådanne følelser, der former international politik.

Det gælder for eksempel store begivenheder som præsident Barack Obamas valgsejr, hvor Obamas budskab om håb og forandring fik flertallet af amerikanere til at stemme på ham. Og da terrorister samme år angreb den indiske finanshovedstad Mumbai, udsprang handlingen også af en følelse – ydmygelse.

I sin anmelderroste bog *The Geopolitics of Emotion* analyserer Dominique Moïsi, hvordan verden har forskellige sindstilstande, der præger historiens gang. Hvis man skal tegne et verdenskort over de dominerende følelser, gør tre følelser sig i særlig grad gældende: frygt i Vesten, ydmygelse i Mellemøsten og håb i Asien (se faktaboks).

Indledningen af bogen bærer undertitlen *The Clash of Emotions* – følelsernes sammenstød – som en direkte reference til den amerikanske politolog Samuel Huntingtons

Civilisationernes sammenstød fra 1993.

Ifølge Moïsi er det ikke sammenstød mellem civilisationer, der sætter verdens dagsorden, men sammenstød mellem følelser.

Følelseksplosion

I takt med at verden bliver mere kompleks, vokser tendensen til at ville analysere det internationale system gennem en rationel, videnskabelig linse. I virkeligheden vil vi få meget mere ud af at forstå, hvad det er for nogle følelseskulturer, der ligger bag, mener Dominique Moïsi.

“Vi kan ikke forstå verden uden at undersøge de følelser, der er med til at forme den. Faktum er, at subjektive ’bløde’ værdier er essentielle for at forstå geopolitik,” siger Dominique Moïsi. “Følelser spiller en endnu større rolle i dag end tidligere. Nutidens globaliserede verden skaber grobund for en følelseksplosion, for globalisering fremmer vores søgen efter identitet. I en stadig mere transparent og kompleks verden presser spørgsmålet om identitet sig på – ’hvem er jeg?’. Under Den Kolde Krig var der ikke grund til at spørge, ’hvem er vi?’, for verdenskortet var delt i to. Men i en foranderlig verden uden grænser er spørgsmålet særdeles relevant. Og medierne spiller også

en rolle i den udvikling: Medierne fungerer som megafoner, der forstørrelser det allerede eksisterende.”

Asien er fuld af håb

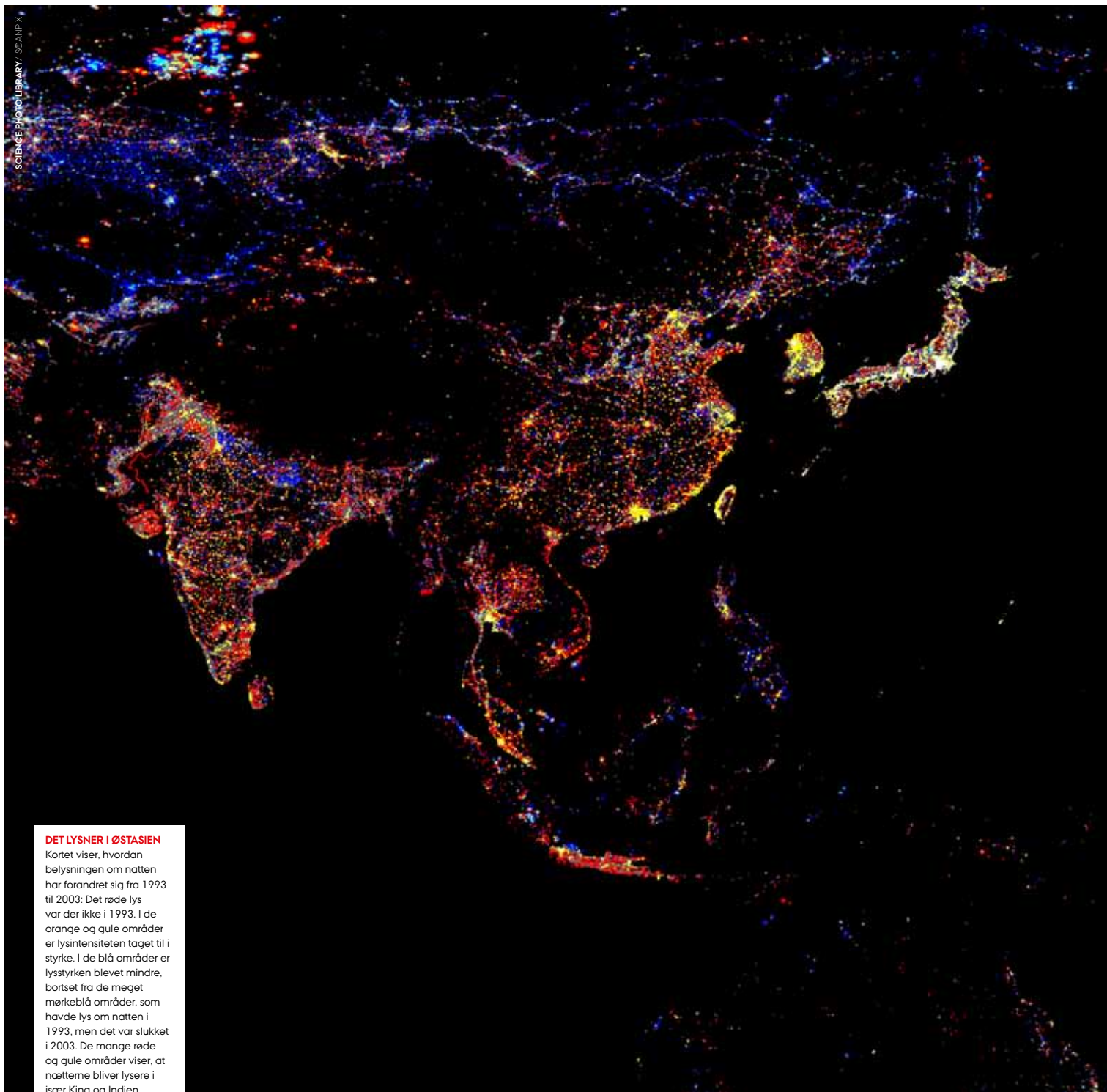
Dominique Moïsi blev opmærksom på Østens håb, da han mødte asiatiske studerende med en helt anden tilgang til verden, end hvad han var vant til i Vesten. Da han rejste til Asien første gang og oplevede Asiens fremgang, var forskellen slående:

”Jeg mødte selvtillid og tiltro i Asien. Håb er tillid. Det er følelsen af, at ’jeg kan gøre det og vise det til verden’. Den følelse mødte jeg i Asien, og da jeg vendte tilbage til Europa, var det tydeligt, at frygten havde taget overhånd. Frygt er manglen på tillid og manglen på tiltro til egen formåen.”

Håbet og frygten kommer for eksempel til udtryk i vores opfattelse af tid: Hvor europæerne frygter morgendagen, drømmer asiaterne om en bedre fremtid.

“I Asien dominerer tankegangen: ‘I dag er bedre end i går, og i morgen vil blive endnu bedre’. I Vesten er det generelle syn pessimistisk: I morgen vil blive dårligere end i dag,” siger Dominique Moïsi.

Det er vanskeligt at måle, præcis hvordan håbet manifesterer sig, men investeringer

DET LYSNER I ØSTASIEN

Kortet viser, hvordan belysningen om natten har forandret sig fra 1993 til 2003: Det røde lys var der ikke i 1993. I de orange og gule områder er lysintensiteten taget til i styrke. I de blå områder er lysstyrken blevet mindre, bortset fra de meget mørkeblå områder, som havde lys om natten i 1993, men det var slukket i 2003. De mange røde og gule områder viser, at natterne bliver lysere i især Kina og Indien.

VERDEN ER STYRET AF FØLELSER

International politik er styret af følelser. Det er budskabet i den franske politolog Dominique Moisis anmelderroste bog om følelsernes geopolitik, **The Geopolitics of Emotion: How Cultures of Fear, Humiliation and Hope are Reshaping the World**. Her påviser han,

hvordan tre af verdens dele – og deres befolkninger – er drevet af tre forskellige følelser:

HÅB

Hvor: Asien, særligt Kina og Indien
Dominerende tankegang: 'Jeg har lyst til at gøre det, jeg kan gøre, og jeg vil gøre det'
Nøgleord: Håb, vækst, fremgang

De Olympiske Lege i Beijing i 2008 demonstrerede Kinas voksende

position som en superation. Åbningsceremoniens storhed og de kinesiske atleters mange triumfer blev et nyt højdepunkt for håbet, som Kinas vækst har affødt.

FRYGT

Hvor: Vesten
Dominerende tankegang: 'Verden er blevet et farligt sted, hvordan kan jeg beskyttes imod den?'
Nøgleord: Frygt, gæld, recession

Med terrorangrebet i London i 2005 viste det sig, at frygten for terror er velbegrunnet. Den europæiske frygt handler dog ikke blot om frygten for terror, men også om frygten for, at Europa bliver invaderet af

i uddannelse kan eksempelvis være et parameter. Kina investerer enorme summer i videregående uddannelse, og hvert år udklækker det kinesiske uddannelsessystem seks millioner nye kandidater.

Ifølge Dominique Moïsi er Kinas investeringer i uddannelse knyttet til håb.

”Kina vokser, og mange af pengene går til uddannelse. I Kina er der en lang tradition for at værdsætte uddannelse – der er nærmest en besættelse af uddannelse. Konkurrencen mellem de studerende er ufattelig, men slutresultatet er alt i alt godt for samfundet,” siger han.

Uddannelse spiller også en rolle for følelsernes geopolitik: ”En god uddannelse fører til vækst og giver håb. En dårlig uddannelse fører til pessimisme eller forstærker pessimisme.”

Den europæiske frygt

En undersøgelse fra Pew Research Centre bekræfter politologens tese om verdens sinds-tilstand. Her viser det sig, at 87 procent af kineserne og 45 procent af inderne mener, at deres lande bevæger sig i den rigtige retning. I England gælder det kun 31 procent, i USA 30 procent, og i Frankrig er det blot 26 procent. Det er triste tal, som ifølge Dominique Moïsi viser validiteten af hans tese om, at kineserne nærer håb om fremtiden, mens europæerne er præget af pessimisme og frygt.

Hvorfor er Vesten drevet af frygt?

”Vesten er ikke bare det samme. I min bog beskriver jeg en amerikansk frygt og en europæisk frygt. Den amerikanske frygt handler om forfald. Det er frygten for, at USA mister sin førende verdensposition. Den europæiske frygt handler snarere om en søgen efter identitet; om ’hvem er jeg?’, ’hvem er vi?’. Den europæiske frygt er endnu mere ustabil og antager tre forskellige former: Frygten for at blive invaderet af de fattigste som for eksempel immigranter fra Afrika. Frygten for at blive slået ihjel af terrorister fra Mellemøsten. Og frygten for at blive lad tilbage, når især Asien stormer frem.”

Frygt kan også være en enorm drivkraft og motivationsfaktor. Er Vestens frygt kun negativ, eller kan frygten føre til forandring og måske endda håb?

”En smule frygt er fundamental for overlevelse. Hvis du for eksempel er i Afghanistan eller i nogle egne af Afrika, er det godt, at du er lidt bange eller er på vagt. Overdreven frygt er derimod negativ. Og det, vi ser i dagens Europa, er, at der er for meget frygt og for lidt håb.” I dag oplever vi stadigt oftere, at de bedste studerende vil rejse til Asien.”

Et af spørgsmålene i globaliseringsdebatten handler om hjerneflugt – ’brain drain’ – som typisk har betydet, at rige vestlige lande henter de klogeste hoveder fra udviklingslande til at arbejde i Vesten. Men det mønster er under kraftig forandring i disse år, hvor stadigt flere af de bedste studerende fra Vesten rejser til Asien. Og hvis ikke Europa vinder håbet tilbage, bliver hjerneflugt fra Europa til Kina et reelt problem, mener Dominique Moïsi.

Hvordan kan Europa genvinde håbet?

”Vi skal være mere ydmyge. Vi må lære at respektere andre som ligemænd. Vi må se på Asien og finde ud af, hvad vi kan lære af hemmelighederne bag deres succes. Og så skal vi være meget mere ambitiøse. I tidligere tider har vi gjort det stik modsatte: Vi har været alt for arrogante og ikke været ambitiøse nok.”

Har vi været for dovne?

”Vi har helt afgjort været for pessimistiske. Jeg er ikke sikker på, vi har været dovne. I går lå der en stolthed i et veludført arbejde. I dag drømmer vi om at gå på pension, men i virkeligheden skulle vi drømme om et bedre arbejde.”

Europa kan blive et museum

Ifølge Dominique Moïsi har Europas politikere en særlig forpligtelse til at lægge kursen om.

”Politikere bør være pædagoger frem for demagoger. De bør sige sandheden til deres borgere frem for at lede med frygt.

Og sandheden er, at Europa ikke er verdens midte. Magten flytter mod øst, og det bør vække europæerne,” siger Dominique Moïsi.

”Europæere vil udgøre under fem procent af menneskeheden i nær fremtid. Vi må finde vores niche af excellence, så vi ikke ender med at blive et museum for vores egen historie. Vi må genfinde årsagen til vores tidligere fremskridt, og det er ideer og idealer,” siger Dominique Moïsi.

”Kineserne oplever succes uden at have noget universelt budskab. Det eneste, de vil, er at være nummer 1. I Europa må vi forblive universalister. Vores demokratier har noget at tilbyde verden, men vi skal ikke prædike værdier, som vi ikke selv følger. Vi mener, vores demokrati er det bedste, men vi glemmer at følge vores egne ideer og idealer.”

Dominique Moïsi peger på, at selv om Asien rummer mere håb end Vesten, er det stadig Vesten og ikke mindst USA, der udgør den universelle drøm. Kina er ikke Vestens drøm. Mens millioner af mennesker verden over sukker efter at blive amerikaner eller europæer, er der ingen, der vil være kineser, siger Dominique Moïsi.

”Kinesernes drøm er at forbruge som os. Vores mareridt er at arbejde som dem.” ■

DOMINIQUE MOÏSI

Grundlægger af og senior-rådgiver i det franske institut for international politik (Institut Français des Relations Internationales). Visiting Professor ved Harvard Universitetet og College of Europe i Warszawa. Han er forfatter til bogen *The Geopolitics of Emotion: How Cultures of Fear, Humiliation and Hope are Reshaping the World (2009)*. Han skriver jævnlig analyser for blandt andre Financial Times, Die Welt og New York Times.

Europe i Warszawa. Han er forfatter til bogen *The Geopolitics of Emotion: How Cultures of Fear, Humiliation and Hope are Reshaping the World (2009)*. Han skriver jævnlig analyser for blandt andre Financial Times, Die Welt og New York Times.

immigranter, og frygten for, at Europa sækker bagud.

YDMYGELSE

Hvor: Mellemøsten

Dominerende tankegang: ’Jeg kan aldrig gøre det’, ’globalisering er ikke for os’

Nøgleord: Ydmygelse, manglende selvtillid, fortvivlelse

Ydmygelse transformerede sig til terror, da islamistiske terrorister

angreb forskellige seværdigheder i Indiens finansielle hovedstad Mumbai i 2008, blandt andet hotel Taj Mahal. ’Hvorfor gør I det mod os?’ spurgte et gidsel terroristerne. ’Husker du Babri Masjid?’ svarede en af terroristerne og henviste til en moske i Indien, der var blevet ødelagt af radikale hinduer i 1962. For terroristerne var Babri Masjid et stærkt symbol på ydmygelse.

Kilde: Dominique Moïsi

